

Els perills de la participació:

- **La participació com una finalitat**

La participació no és un finalitat en si mateixa, sinó un mitjà, una manera de fer les coses. Es participa per aconseguir alguna cosa, hem de descartar la participació gratuïta, "perquè sí".

- **Hiperparticipació**

El temps de les persones és limitat, si ens obsessionem amb la participació caurem en l'error d'impedir precisament allò que busquem. Optimitzem els recursos, dosifiquem el número de reunions i la seva durada, distribuïm bé les tasques a realitzar i donem confiança a qui les executarà.

- **Quan la participació ho és tot**

Un error que sovint es comet és valorar un projecte únicament en funció de la gent que hi ha participat en comptes de valorar-lo en funció de l'acompliment del conjunt dels objectius que es marcaven.

- **La tirania dels i de les participants**

Si la participació implica capacitat de decisió, es pot acabar donant el poder de decisió a una minoria amb més capacitat de participació (temps, recursos, experiència...). Cal garantir que les decisions es prenen en favor del projecte evitant la capitalització del tot per una part.

Informa't sobre l'associacionisme juvenil de Barcelona trucant al:

901 51 52 53

El vostre telèfon d'informació

Imprès en paper reciclat. Disseny: Francesc Fàbregas Cambó.
Impressió: Gramagraf, S.C.C.L./D.L. B-17327/2000

Casal
d'Associacions
Juvenils de Barcelona

Gestionat pel:

CONSELL DE LA JOVENTUT
DE BARCELONA

en representació de les
associacions juvenils
de la ciutat

En conveni amb:

Ajuntament de Barcelona

901 51 52 53

Casal

d'Associacions
Juvenils de Barcelona

El vostre fax: 93 265 51 58
El vostre e-mail: casal@casalbcn.info
La vostra web: www.casalbcn.info

Ausiàs Marc, 60
08010 Barcelona

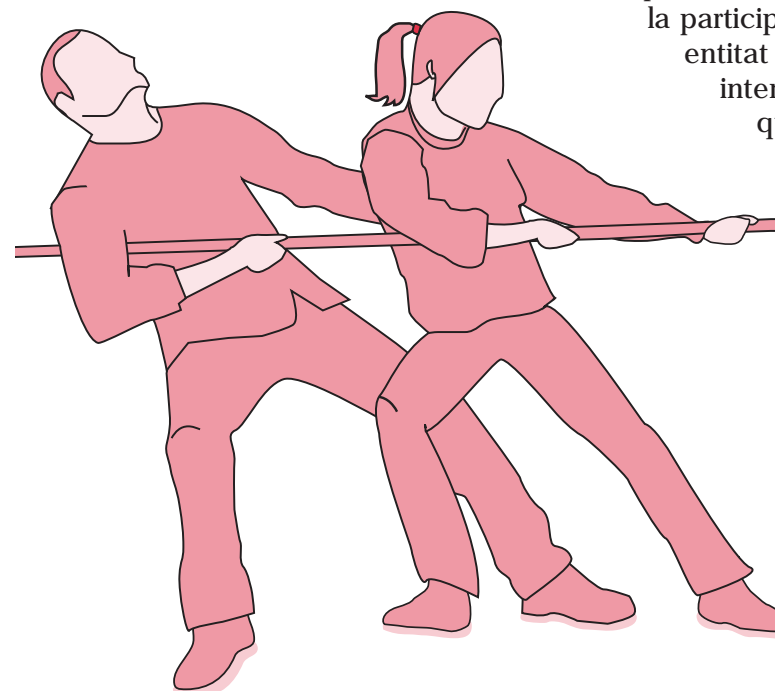
Núm. 35, desembre de 2002

La participació a les associacions

En els darrers anys s'ha obert un gran debat social sobre la participació. De fet s'ha arribat a abusar del terme fins el punt de plantejar-lo com el paradigma de les solucions a tots els problemes de les entitats.

Es pot partir de diferents conceptes de participació, alguns més asèptics o neutrals i d'altres amb una intenció política més definida. De l'opció o enfoc que prenguem en dependrà la nostra actuació i els resultats que n'obtinguem. En qualsevol cas, val la pena remarcar que la participació té un contingut polític que comporta cessió de poder, fet que la converteix en una opció estratègica i estructural inherent al funcionament democràtic de qualsevol projecte col·lectiu.

El present 901 51 52 53 vol oferir algunes idees i mètodes per millorar la participació interna a les associacions. Considerant que cada entitat és un món, i que cada projecte és diferent, no es vol intentar proposar solucions màgiques, sobretot si pensem que sovint la participació depèn d'elements tan prosaics com la regularitat de les trameses, disposar d'una llista de socis i sòcies actualitzada o la planificació acurada de les accions. No obstant, sí que hi ha algunes qüestions que val la pena tenir presents quan es planteja aquest aspecte de la vida associativa i s'han volgut recollir aquí.

Definició

El concepte de participació, entès com prendre part en la realització col·lectiva de quelcom que té una finalitat que afecta a un conjunt de persones, és un concepte molt genèric. Una altra definició és la que considera que la participació fa referència al grau d'equilibri en les relacions de poder a l'hora d'establir uns objectius i estratègies que afecten als diversos membres d'una col·lectivitat.

Condicions per a la participació

Si s'aprofundeix en la definició genèrica de participació s'arriba a la consideració que, per participar s'han de donar unes condicions que alhora generen uns drets:

Estar informat. Per participar adequadament s'ha de tenir una visió global del projecte. Val la pena esmerçar esforços en informar correctament a la gent que participa d'un projecte com a via per millorar la seva tasca. Atenció, doncs, a trameses de correu, informes, memòries, projectes, butlletins interns, webs...

Poder opinar. Cadascú ha de poder dir la seva en l'elaboració del projecte, en la seva definició, en la seva valoració. Opinar també és exercir un dret bàsic i a més enriqueix el projecte, fa que sigui realment col·lectiu.

Poder decidir. La participació sense capacitat de decisió sovint degenera en una paròdia de la democràcia. La decisió va lligada a la responsabilitat, s'ha de permetre que tothom que s'implica en un projecte, i que per tant s'hi compromet i se'n responsabilitza, pugui decidir.

Poder executar. Sovint quan pensem en la participació pensem en la intervenció activa en l'execució d'un projecte. És cert, però si no s'ha estat informat, si no s'ha pogut opinar ni decidir, no haurem participat en el ple sentit de la paraula.

En el desenvolupament de qualsevol projecte, es poden definir varies etapes, en les quals s'han de poder participar i amb les condicions que abans hem esmentat.

Diagnòstic. Tot projecte de transformació social ha de partir d'una anàlisi de la realitat sobre la qual es vol incidir. Una associació ha d'estar constantment pendent dels canvis socials, i qui millor els pot detectar són les persones membres.

Objectius. Un cop fet l'anàlisi de la realitat, es defineixen uns objectius que cal assolir. També aquest ha de ser un treball col·lectiu.

Planificació. Es decideix de quina manera es buscarà assolir els objectius prèviament definits. S'ha d'escollir una metodologia, fer un pressupost i marcar un calendari.

Execució. Realització d'allò planificat. Sovint s'ha considerat que l'execució és el moment en que realment es participa, quan en realitat només és una de les etapes del projecte.

Valoració. S'avalua el grau d'èxit, i estem en condicions de fer una nova anàlisi de la realitat per continuar el projecte.

Moments de la participació

Eines per a la participació

Planificació i gestió adequades

La millor manera de fomentar la participació és garantint el seu exercici i això va molt lligat a la qualitat del nostre treball i a la nostra planificació, en definitiva, a una adequada gestió de l'associació. Un projecte associatiu ha de ser sostenible no només ambientalment, sinó en recursos econòmics, humans, relacionals...

Comitè de benvinguda

A participar se n'aprèn participant, això vol dir que ningú neix après. És important que garantim el dret de totes les persones a participar en igualtat, i això passa per accelerar el seu procés d'aprenentatge. Una manera és designant un responsable o una comissió que ajudi als nous a conèixer els processos interns de participació. També val la pena fer formació expressa pels nous, editar material (organigrama, història de l'associació, persones responsables...).

Reglament intern

A partir d'un cert volum de gent, així com en processos de llarga durada, val la pena reglamentar els procediments, òrgans i canals de participació. Es tracta d'establir un sistema de garanties, però també ha de ser un recurs a l'hora de treballar. Totes les normes, drets i deures, començant pels estatuts, han de ser conegudes per totes les persones membres de l'entitat.

Canals formals i informals

Les associacions, pel seu funcionament, es doten d'uns canals de comunicació, uns òrgans de presa de decisions, en definitiva, d'uns mecanismes formals i coneguts de gestió (ex: assemblees, reunions, memòries d'activitats, butlletins...). Aquests elements, que són explícits, conviuen amb altres canals i espais informals que tenen una gran importància (ex: el xat de la pàgina web, les xerrades al bar, els "passadissos"...). Sovint els problemes venen quan hi ha una disfunció entre canals formals i canals informals, és a dir quan els uns substitueixen els altres. Una estratègia per evitar això, és formalitzar els espais informals (explicitant-los, promovent-los...) i informalitzant els espais formals.

Avaluació

La valoració només es podrà realitzar si abans ens hem plantejat uns objectius i hem definit uns indicadors que serveixin per mesurar el seu grau d'assoliment. Aquí us en proposem alguns: quanta gent ha participat i contrastar-ho amb el número que esperàvem; quina gent ha participat, fent especial atenció al gènere, l'edat i el rang associatiu de les persones; de quina manera han participat o quin grau de satisfacció han obtingut les persones que s'han implicat.

A l'hora de fer la memòria (l'annual de l'entitat o la que es faci d'una activitat concreta), es pot fer un balanç participatiu, assenyalant el número de reunions o accions que s'han fet, la gent que hi ha participat, de quina manera i si la valoració ha estat positiva.